

Current Issues in Ensuring Radiation Safety of Police Officers

Serhii Pekarskyi

Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi

<https://orcid.org/0000-0003-0538-0391>

Rostyslav Doroshenko

Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi

Abstract. *Based on an analysis of the provisions of the current regulatory and legal acts of Ukraine governing the procedures for police units' response to offences, the authors substantiate the expediency of ensuring the personal safety of police officers. Compliance with this requirement is a mandatory and essential condition for effective response to offences involving radioactive materials and sources of ionizing radiation.*

Keywords: *personal safety of police officers, radiation.*

Актуальні питання забезпечення радіаційної безпеки поліцейського

Сергій Пекарський

Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький

<https://orcid.org/0000-0003-0538-0391>

Ростислав Дорошенко

Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький

Анотація. *На підставі аналізу норм чинних нормативно-правових актів України, які регламентують порядок реагування підрозділів поліції на правопорушення авторами визначена доцільність забезпечення особистої безпеки поліцейського. Дотримання даної вимоги є обов'язковою і необхідною умовою ефективного реагування на правопорушення, які пов'язані з радіоактивними матеріалами та джерелами іонізуючого випромінювання.*

Ключові слова: *особиста безпека поліцейського, радіація.*

Повномасштабна агресія росії проти України, обстріли цивільних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури, бойові дії навколо Чорнобильської та Запорізької АЕС, ядерний шантаж представників країни-агресорки поставили перед підрозділами Національної поліції України питання ефективного та своєчасного реагування на правопорушення, які пов'язані з обігом радіоактивних матеріалів та джерел іонізуючого випромінювання. При цьому загрози створення "брудної бомби", вчинення терористичних актів з використанням радіоактивних матеріалів, обіг радіоактивних матеріалів поза регулюючого контролю є потенційною небезпекою. Відповідно забезпечення

особистої безпеки громадян, публічної безпеки і порядку, протидія злочинності відноситься до завдань підрозділів Національної поліції України [1, ст. 2].

Серед низки сучасних наукових доробків, присвячених реагуванню на правопорушення, які пов'язані з радіоактивними матеріалами зазначаємо дослідження О. В. Кириченка. Науковець, у своєму дослідженні [2], структурував на чотири групи злочини, пов'язані з радіоактивними матеріалами:

- 1 група – злочини, які пов'язані з незаконним обігом цих речовин;
- 2 група – злочини, які пов'язані з протиправними діями, спрямованими на порушення діяльності об'єктів, де зберігаються небезпечні матеріали [2];
- 3 група – злочини, які пов'язані з порушенням правил поведінки з цими небезпечними матеріалами [2].
- 4 група – дії у яких небезпечні речовини можуть використовуватися як засоби вчинення злочину [2].

При цьому радіоактивний матеріал, джерело іонізуючого випромінювання, що не знаходиться у спеціальному контейнері для безпечного зберігання через його навмисне пошкодження з метою заволодіння, становить потенційну загрозу не лише забруднення навколишнього середовища, а також і загрозу для здоров'я як цивільних громадян так і поліцейських, які будуть реагувати на дане правопорушення.

Проведений нами аналіз дозволяє дійти висновку про те, що сучасне чинне законодавство України визначає повноваження Національної поліції з реагування на правопорушення, які пов'язані з використанням ядерної енергії, радіоактивних матеріалів, джерел іонізуючого випромінювання та у сфері забезпечення фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання. Під радіоактивними матеріалами розуміємо матеріал, до складу якого входять радіоактивні речовини, зокрема: радіонуклідні джерела іонізуючого випромінювання, ядерні матеріали та радіоактивні відходи [3]. Джерело іонізуючого випромінювання – це фізичний об'єкт, крім ядерних установок, що містить радіоактивну речовину, або технічний пристрій, який створює або за певних умов може створювати іонізуюче випромінювання [3]. Радіоактивна речовина – це будь-яка речовина, що містить один або декілька радіонуклідів, активністю або концентрацією активності яких не можна нехтувати з точки зору радіаційного захисту [3]. Відповідно, радіаційна безпека – це дотримання допустимих меж радіаційного впливу на персонал, населення та навколишнє природне середовище, встановлених нормами та правилами з безпеки [3].

Отже, на підставі вищезазначеного можемо констатувати те, що радіаційна безпека поліцейського – це забезпечення допустимих меж радіаційного впливу, встановлених нормами та правилами безпеки, на поліцейського при реагуванні

на правопорушення, які пов'язані з радіоактивними матеріалами та джерелами іонізуючого випромінювання.

Чинний Кодекс цивільного захисту України визначає комплекс заходів, які реалізуються на території України в мирний час та в особливий період і спрямовані на захист населення, територій, навколишнього природного середовища, майна, матеріальних і культурних цінностей від надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій, запобігання виникненню таких ситуацій та подій, ліквідацію їх наслідків, надання допомоги постраждалим, здійснення державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки [4]. До небезпечних чинників даний Кодекс відносить і радіоактивні речовини [4, ст. 2, п. 26].

На нашу думку недоліком є те, що в системі підготовки поліцейських недостатня кількість навчальних занять, метою яких є виробка умінь та навичок дотримання вимог радіаційної безпеки. Це підтверджується наявними освітньо-професійними програмами з підготовки поліцейських, в яких перевага надається особистій безпеці поліцейського при фізичному спротиві правопорушників, поводженні з вогнепальною зброєю, конвоюванні затриманих тощо. Залишаються в неповній мірі визначені заходи безпеки поліцейського при реагуванні на крадіжки, розбійні напади, дорожньо-транспортні пригоди тощо, метою яких є заволодіння злочинцями радіоактивними матеріалами, джерелами іонізуючого випромінювання. Сучасні реалії доводять необхідність удосконалення фахової підготовки щодо радіаційної безпеки поліцейського на курсах первинної професійної підготовки поліцейських, під час навчання у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання з подальшим забезпеченням даного напрямку фахової підготовки на курсах підвищення кваліфікації. Оволодіння теоретичними знаннями повинно супроводжуватися практичними вміннями та навичками користуватися засобами індивідуального захисту, вимірювальними засобами, а також взаємодіяти з Державною службою з надзвичайних ситуацій при реагуванні на попередньо зазначені правопорушення. Так постає питання щодо уміння користуватися спеціальним одягом і засобами індивідуального захисту, зокрема: засобами захисту шкіри, органів дихання та зору (халати, бахіли, респіратори, протигази, одноразові марлеві маски, гумові рукавички, захисні окуляри відкритого й закритого типу тощо), а також спеціальними приладами для виявлення та попередньої ідентифікації радіоактивних матеріалів, індивідуальними дозиметрами, радіометричними та дозиметричними приладами, експрес-тестами для визначення небезпечних речовин тощо.

Отже, фахова підготовка поліцейського діяти у складі сил реагування на правопорушення, які пов'язані з радіоактивними матеріалами та джерелами іонізуючого випромінювання, а також відповідне матеріальне та технічне забезпечення сил реагування, що відображається в наявності засобів індивідуального

захисту, сучасних вимірювальних приладах (дозиметрах), та обладнаних транспортних засобах стане основою для радіаційної безпеки поліцейського.

Поліцейські повинні бути підготовленими до дій у зоні радіаційного ураження, бути не лише відповідним чином екіпірованими та оснащеними засобами індивідуального захисту, а і володіти навичками ефективного використання спеціального одягу, спеціальних вимірювальних приладів, обладнаних транспортних засобів тощо.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. Дата оновлення: 12 вересня 2025 року. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

2. Кириченко О. В. Законодавче регулювання протидії злочинам, пов'язаним з небезпечними хімічними, біологічними, радіоактивними та ядерними матеріалами в Україні. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (ДДУВС, 13.03.2020). С. 277-280.

3. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 8 лютого 1995 року № 39/95-ВР. Дата оновлення: 1 січня 2025 року. *Вебпортал Верховної ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-вр>.

4. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI. Дата оновлення: 12 вересня 2025 року. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.

UDC 343.9:351.74(477)(082)

DOI: <https://doi.org/10.64076/iedc251230.21>

Detention of Offenders Based on the Results of Security and Stabilization Measures

Serhii Pekarskyi

Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi
<https://orcid.org/0000-0003-0538-0391>

Vadym Chernykh

Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi

Abstract. *Under the legal regime of martial law, the article examines current issues related to the detention of offenders by an authorized official based on the results of security and stabilization measures. The necessity of a clear understanding of the powers of an authorized person to detain an individual is emphasized. The grounds for the detention of an offender by a person who is not legally vested with the authority to carry out detention are also identified.*

Keywords: *detention of an offender, security measures, stabilization measures.*